

RAHVUSVAHELINE TERRORISM

Terrorismioht Euroopas on lähiaastatel kõrge. Euroopa riigid on kahe terroriorganisatsiooni, nn Islamiriigi (IS) ja al-Qaida (AQ) sihtmärgiks.

2023. aastal Euroopas toimunud koraani põletamisega päädinud meeleavaldused on loonud fooni kättemaksurünnakute korraldamiseks.

Islamiterroristid värbavad rünnakutele islamiradikaale Põhja-Kaukaasia ja Kesk-Aasia kogukondadest Euroopas.

Terrorismioht Euroopas on lähiaastatel kõrge. 2023. aastal Euroopas toimunud koraani põletamisega päädinud meeleavalduste taustal on islamiradikaalidel õnnestunud luua foon lääneriikide vastaste kättemaksurünnakute korraldamiseks ning uute liikmete värbamiseks. Euroopa riikide julgeolekut mõjutab kahe terroriorganisatsiooni, nn Islamiriigi (IS) Afganistanis ja al-Qaida (AQ) Aafrikas tegutsevate haruorganisatsioonide suurenev võimekus Euroopa riikides operatsioone läbi viia.

IS-i ja AQ eesmärk on korraldada Euroopas suuremahulisi rünnakuid, mis oleks võrreldavad Pariisis 2015. või Brüsselis 2016. aastal aset leidnud terroriaktidega. Võimalusi selliste rünnakute korraldamiseks Euroopas olemasoleva tugivõrgustiku abil otsivad nii AQ Põhja-Aafrika haru AQIM (Al-Qaida Islami Maghribis) kui ka IS-i Khorasani provintsi haru Afganistanis (ISKP).

Religioosse ekstremismi levikut Euroopasse soodustab julgeolekuvaakum riikides, kus valitsustel puudub kontroll osa või enamiku oma territooriumi üle. Terroriorganisatsioonidele pakuvad sellised riigid soodsat pinnast tegevuse arendamiseks ja laiendamiseks. Terroristid kasutavad seal oskuslikult ära piirkonna endeemilisi probleeme ja etnilisi vastuolusid, värvates liikmeid haavatavatest kogukondadest. Sellised riigid teevad ohtlikuks omavahel põimunud usuäärmuslus, rahvusvaheline kuritegevus ja terrorism.

Euroopa riikide julgeolekut mõjutab järgnevatel aastatel üha rohkem ebastabiilsus Saheli piirkonnas. Malis ei suuda Venemaaga koostöös terrorismivastaseid operatsioone korraldavad relvajõud julgeolekuolukorda hallata. Terroristide tegevusvabadus on suurenenud, Venemaa tegevus Malis võimendab probleeme regioonis. Julgeolekuvaakumi kandumine Malist, Burkina Fasost ja Nigerist Lääne- ja Põhja-Aafrikasse on laiendanud seal tegutseva AQIM-i võimalusi oma mõjujõudu terrorismi kasulavaks kujunenud regioonis suurendada, kuid ka Euroopa suunal võrgustikku arendada.

Afganistanis on Talibani võimuletulek toonud kaasa IS-i haru ISKP tugevnemise. Selle IS-i haru võimalused ja ambitsioonid korraldada välisoperatsioone ja värvata rünnakutele liikmeid väljastpoolt Afganistani on suurenenud. ISKP on viimastel aastatel suutnud edukalt kaasata Kesk-Aasiast ja Põhja-Kaukaasiast pärit islamiradikaale Euroopas rünnakuid sooritama, senini on need õnneks jäänud üksnes ettevalmistuse faasi. Saksamaal, Poolas ja Albaanias vahistati 2020. aasta aprillis ja mais grupp Euroopasse põgenikena saabunud Tadžikistani kodanikke, kes kavandasid rünnakuid IS-i Süürias ja Afganistanis elavate liikmete juhendamisel. Novembris 2022 vahistati Prantsusmaal rünnakut plaaninud seitse tadžikki ja üks tšetseen. Veebruaris 2023 mõisteti Saksamaal süüdi Venemaa kodanik, kes kavandas rünnakut politseinike vastu, soovis sõita Afganistani ning oli kontaktis sealse ISKP liikmega.

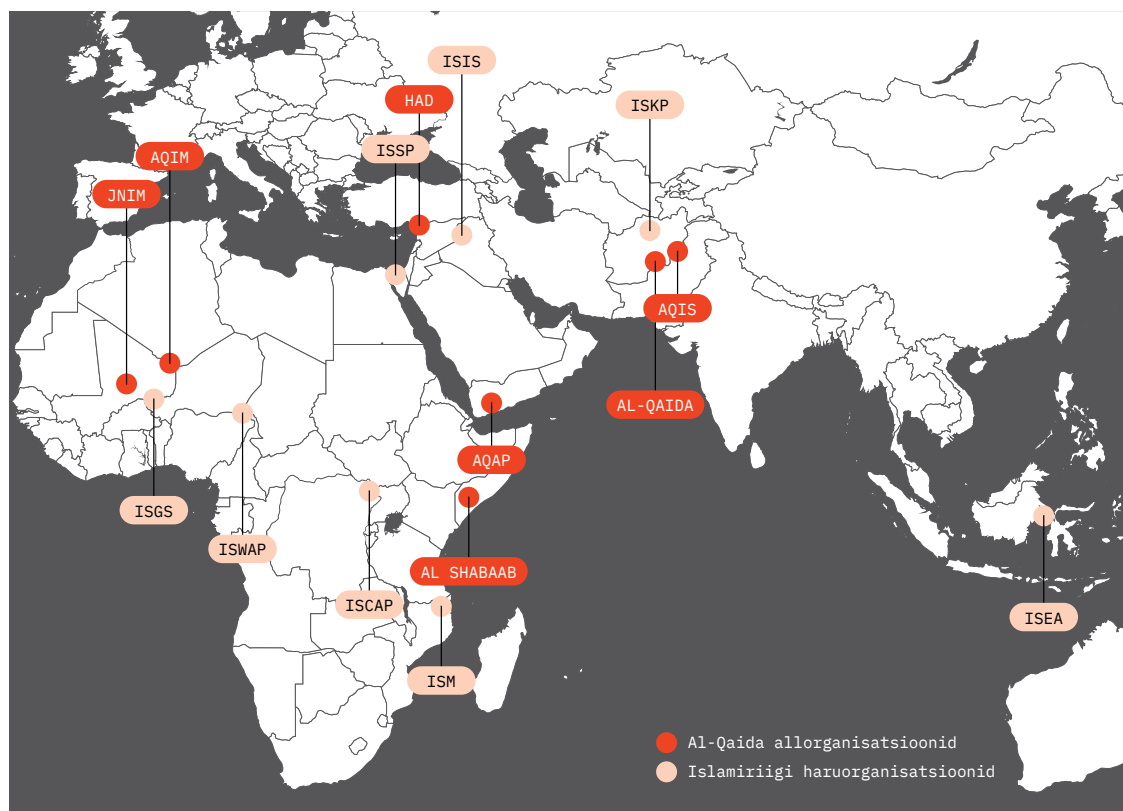

Saksamaa, Belgia ja Hollandi julgeolekuametkondade koostöös tabati 6. juulil 2023 terrorismivastase operatsiooni käigus 9 IS-i Afganistani haru ISKP-ga seotud võrgustiku Tadžikistanist, Turkmenistanist ja Kõrgõzstanist pärit liiget, kes kavandasid terrorirünnakut Saksamaal.

Allikas: Waldemar Gess/EinsatzReport24/dpa

Olukorras, kus Euroopa riikide julgeolekuametkonnad hoiavad järjepidevalt ära rünnakuid, vahistades islamiradikaale juba terroriakti kavandamise ajal, püüavad islamiterroristid värvata isikuid, kes ei ole seni ametkondade vaatevälja jäänud. Terroriorganisatsioonid on asunud propandas esile tooma islamifoobiat lääneriikides ning õhutavad kättemaksu koraani põletamise ja prohveti pilkamise eest.

Üleskutseid kätte maksta levitavad IS-i ja AQ propandakanalid, kuid ka nende terroriorganisatsioonide harurühmitused mitmel pool maailmas, agiteerides korraldama terroriakte nii Euroopas kui ka lääneriikide saatkondade ja kristlaste vastu mujal maailmas. Euroopas rünnakutele õhutava ISKP fookuses on vene keelt kõnelevad islamiradikaalid, sh Kesk-Aasia ja Põhja-Kaukaasia kogukondadest Euroopas, keda rühmitus püüab venekeelse propaganda toel kaasata väljaspool Afganistani, sh Euroopa Liidu riikides, Venemaal, kuid ka Türgis rünnakuid korraldama. ISKP on andnud suunise koraani rüvetamise eest kätte maksta rünnakutega Istanbulis asuvate Rootsi ja Hollandi konsulaatide, samuti ka seal asuvate kirikute ja sünaagogeide vastu. Selliseid rünnakuid kavandanud terroriste on Türgis ka tabatud: politsei vahistas 4. veebruaril 2023 kaheksateist Venemaalt saabunud ja IS-iga seotud Tadžikistani ja Usbekistani kodanikku, kes plaanisid rünnakut Rootsi ja Hollandi konsulaadi vastu Istanbulis.

Erinevad Al-Qaida ja IS harud ning nende tegevuspaigad

Terroriorganisatsioonid kasutavad koraani põletamistest tekkinud pahameelt moslemikogukonnas, et värvata läänevastaste operatsioonide läbiviimiseks julgeolekuametkondade huviorbiidist väljas olevaid radikaale. Julgeolekuasutuste fookusesse on 2023. aastal uue ohuna tõusnud Hamas, mille liikmed kavandasid rünnakut Saksamaal.

Olenemata julgeolekuametkondade pingutustest terrorismi tõkestamisel, on rünnakute ärahoidmine ning islamiradikaalide tabamine selles kontekstis muutunud keerulisemaks. Islamiterrorismi oht jääb lähiaastatel kõrgeks eelkõige nendes Euroopa riikides, kus on arvestatav islamiradikaalide kogukond, mille liikmed üritavad terroriorganisatsioonidest või radikaalsest islamipropagandast inspireeritult üksi või väikestes gruppides rünnakuid toime panna. Sealjuures ei ole laia kõlapinda saavutava terroriakti jaoks vaja suuremastaabilist planeerimist – nii Nice'i 2016. kui ka Stockholmi 2017. aasta ohvriterohke rünnaku viis läbi üksi tegutsenud islamiradikaal.

Vaatamata püsivale terroriohule Euroopas jääb Eestis terroriohu tase jätkuvalt madalaks.

Eestit rahvusvaheline terrorism küll tõsiselt ei ohusta, kuid see kujutab endast kõrget potentsiaalset riski, eelkõige Eesti kodanikele välismaal.